

PETAR SMOLČIĆ*

Značaj predstavke u zaštiti ljudskih prava i suzbijanju korupcije¹

Sažetak

U članku se obrazlaže međusobni odnos pojmova – podnesak, peticija i predstavka, a daje se i definicija predstavke, pritužbe, prijave, prigovora i prijedloga. Razrađuje se značaj predstavke u zaštiti ljudskih prava i suzbijanju korupcije, način zaprimanja, postupak provjere navoda te način evidentiranja rada po predstavci.

***Ključne riječi:** Ministarstvo unutarnjih poslova, policija, predstavka, pritužba, prijava, prigovor, ljudska prava, korupcija, nadzor policije.*

UVODNE NAPOMENE

Ljudska prava su temelj slobode, pravde i mira, standardi bez kojih ljudi ne bi mogli živjeti dostojanstveno kao ljudska bića. Riječ je o zajamčenim pravima pojedinca na zaštitu od države, pravima koja mu pripadaju na temelju njegova postojanja kao čovjeka, pravima koja u svakom slučaju ostaju održiva i država ih, osim izuzetno, ne može ograničavati². Jezgru ljudskih prava čine pravo na život, slobodu i privatno vlasništvo, pravo na slobodu

* Petar Smolčić, načelnik Odjela za unutarnju kontrolu MUP-a RH.

¹ Na ovu je temu, 6., 7. i 8. svibnja 2009. godine u Valbandonu održan Peti regionalni srednjoeuropski forum službi za unutarnju zaštitu (kontrolu). Organizator je bio Odjel za unutarnju kontrolu MUP-a RH. U radu Foruma sudjelovali su predstavnici 16 delegacija iz 11 zemalja: Austrije, Bugarske, Crne Gore, Češke, Hrvatske, Kosova, Mađarske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije. Kao gosti u radu Foruma sudjelovali su pučki pravobranitelj Republike Hrvatske, gospodin Jurica Malčić i izvršna direktorica *Transparency International Croatia*, gospođa Saša Šegrt. Forum se redovito održava od 2005. godine (osim Hrvatske, dosadašnji domaćini bili su Slovačka, Bugarska, Rumunjska i Mađarska), a svrha mu je razvitak i jačanje zaštite ljudskih prava te borba protiv korupcije kroz poboljšanje i razvoj suradnje, razmjenu iskustava i najboljih praksi te zakonodavnih rješenja i pravnih sredstava. Šesti forum održat će se u Austriji 2010. godine.

² Pravni temelj ograničenja ustavnih sloboda i prava sadržan je u čl. 16. Ustava RH. (NN 41/01., 55/01.)

okupljanja i slobodu tiska te slobodu kretanja i pravo na peticiju, pravo na pravnu zaštitu, glasačko pravo i tako dalje.

Iako suvremeno društvo poklanja dužnu pozornost ljudskim pravima, svakodnevno smo svjedoci različitim oblicima njihova kršenja. Da bi ih zaštitila, svaka država uspostavlja određene zaštitne mehanizme³. Jedan od načina ukazivanja na njihovu povredu je i pravo na podnošenje predstavke.

Koliki se značaj u Republici Hrvatskoj pridaje pravu na podnošenje predstavke, najbolje potvrđuje činjenica kako je pravo na podnošenje predstavke ustavno pravo. Kao jedno od osobnih i političkih prava građana, Ustav Republike Hrvatske ustanovljuje pravo svake osobe na podnošenje predstavke⁴. Glede ovlaštenika na podnošenje predstavke, Ustav ne postavlja uvjete i ograničenja. Jednostavno, svatko ima na to pravo⁵. Osim normiranja prava na podnošenje predstavke, Ustav određuje i pravo na dobivanje odgovora. Obveza je državnog ili drugog javnog tijela da podnositelju predstavke dostavi odgovor. Ustav ne određuje rok dostave odgovora niti definira pojam predstavke, pritužbe i prijedloga. Nažalost, spomenuto u potpunosti nije riješeno ni u drugim pozitivnim propisima (zakonima i podzakonskim aktima). Tako, primjerice Zakon o policiji⁶ normira pravo na prijavu fizičkih ili pravnih osoba protiv policijskog službenika ili ustrojstvene jedinice kad podnositelj smatra da su mu nezakonitim ili nepravilnim postupkom policijskog službenika povrijeđena njegova prava.

Kad je riječ o policijskom radu i djelovanju, moguće kršenje ljudskih prava dopunski otežava već ionako izazovnu zadaću policijskog djelovanja. Jedno od obilježja policijskog djelovanja je izravno poduzimanje mjera za zaštitu prava drugih. No, pritom se ponekad koriste sredstva kojima se povređuje integritet osobe prema kojoj se poduzimaju određene mjere. Nažalost, nezakonita ponašanja i postupanja policijskih službenika mogu biti i nepopravljiva, pa i ako osoba kojoj je povrijeđeno određeno pravo to i dokaže u odgovarajućem upravnom ili sudskom postupku, taj postupak često neće dovesti do njezine potpune duhovne ili materijalne zadovoljštine, ali će, svakako, baciti sjenu na ugled policije u cjelini. Zato u svom radu policija mora djelovati u sklopu pravnog sustava, poštovati propise te podržavati i braniti ljudska prava, čime se uspostavlja javno povjerenje i jača suradnja sa zajednicom, te pridonosi povjerenju u cjelokupan sustav. Stoga, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske (dalje u tekstu: MUP RH) predstavkama posvećuje posebnu

³ Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske pridaje veliki značaj poštovanju ljudskih prava, što je vidljivo i iz tiskanja posebnog priručnika za obuku policije – Ljudska prava i policija, MUP RH, Zagreb, 2000.

⁴ "Svatko ima pravo slati predstavke i pritužbe, davati prijedloge državnim i drugim javnim tijelima i dobiti na njih odgovor." (čl. 46. Ustava RH.)

⁵ Starosna dob, spol, državljanstvo, zanimanje, socijalni status, vjerska i rasna pripadnost, politička opredijeljenost i sl. ne smiju biti zapreka pravu na podnošenje predstavke.

⁶ "Kada fizička ili pravna osoba podnese prijavu protiv policijskog službenika ili ustrojstvene jedinice, smatrajući da su joj nezakonitom ili nepravilnom radnjom policijskog službenika povrijeđena njena prava, obaveza je izvijestiti podnositelja prijave o utvrđenom činjeničnom stanju i poduzetim mjerama u roku od 30 dana od dana prijama prijave." (čl. 6. Zakona o policiji, NN 129/00., 41/08.) Dana 1. 7. 2009. godine stupio je na snagu Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, NN 76/09., kojim su stavljene izvan snage odredbe Zakona o policiji kojima su bile regulirane policijske ovlasti, no odredba čl. 6. i nadalje je na snazi.

pozornost i značaj jer je riječ o institutu putem kojeg građani rukovoditelje MUP-a RH upućuju na kršenje zakona od strane njihovih zaposlenika.

1. POJAM PREDSTAVKE

Treba razlikovati podnesak, peticiju i predstavku.

Podnesak je svako pismeno obraćanje nekom državnom tijelu, primjerice zahtjev, obrazac za automatsku obradu podataka, prijedlog, prijava, molba, prigovor ili drugo priopćenje neovisno o sadržaju, motivu, identitetu ili imenu podnositelja.

Peticija je kolektivni zahtjev građana upućen tijelima vlasti ili javnosti.

Na poticaj Odjela za unutarnju kontrolu, temeljem iskustva stečenog dugogodišnjim radom po predstavkama, u MUP-u RH zauzet je stav da je **predstavka** svaki pisani ili izrečeni podnesak u kojem se na rad ustrojstvenih jedinica MUP-a RH ili na rad i ponašanje njegovih zaposlenika iskazuje nezadovoljstvo ili se iznosi prijedlog da se što učini ili poduzme⁷.

Pojam predstavke uži je od pojma podneska.

1.1. Vrste predstavki

U praksi MUP-a RH pojavljuju se četiri podvrste predstavki – pritužba, prijava, prigovor i prijedlog. Razlikuju se po pravnom temelju podnošenja, načinu ukazivanja na određeni problem te prema obvezi MUP-a RH na postupanje i odgovor.

Pritužba je predstavka u kojoj se podnositelj pritužuje zbog nedoličnog ponašanja⁸ ili neprofesionalnog⁹ ili nezakonitog postupanja policijskog službenika ili drugih zaposlenika MUP-a RH prema njemu osobno uslijed čega su povrijeđena neka njegova prava.

Prijava je vrsta pritužbe. Obilježja su joj sljedeća:

- identitet podnositelja je poznat
- podnositelj se javlja u osobno ime s uvjerenjem da su mu povrijeđena prava i da mu je učinjena šteta
- do povrede prava došlo je primjenom policijskih ovlasti tijekom obavljanja službene radnje.

⁷ Smolčić, P., *Predstavke na rad zaposlenika i ustrojstvenih jedinica MUP-a RH*, Policijska i sigurnost 3-4, Zagreb, 2007., 205. Anić, V., *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb, na stranici 1153 navodi da je predstavka pismeni podnesak, pismeno obraćanje vlastima ili višim službenim tijelima. O definiranju pojmova predstavke, pritužbe, prijave i prijedloga, vidi i: Juras, D., *Predstavke i pritužbe građana na rad policijskih djelatnika u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 1-2, 1999., 330.

⁸ Nedolično ponašanje u službi ili izvan službe je ponašanje policijskog službenika, ali i drugih zaposlenika MUP-a RH koje izlazi izvan okvira uobičajenog i od suvremenog društva prihvaćenog ponašanja. Ono je ujedno i u suprotnosti s Etičkim kodeksom hrvatske policije.

⁹ Neprofesionalno postupanje je poduzimanje službenog postupka policijskog službenika čiji je način izvedbe u suprotnosti s načelima struke.

Pritužba kod koje izostaje neki od navedenih elemenata nema status prijave. Posebna pozornost posvećuje se prijavi zbog toga što se u njoj često ukazuje na kazneno djelo koje bi počinio policijski službenik, a često je riječ o nekom od korupcijskih kaznenih djela¹⁰.

Postupak s ovom prijavom pogrešno je poistovjećivati s postupkom koji se odnosi na kaznenu prijavu.

Prigovor je predstavka u kojoj podnositelj prigovara zbog nedoličnog ponašanja, neprofesionalnog ili nezakonitog postupka policijskog službenika ili drugog zaposlenika MUP-a RH, a koji nisu u izravnoj vezi s podnositeljem *i ne odnose se na njega osobno*. Dakle, podnositelj prigovora, smatrajući to svojom građanskom ili moralnom obvezom, a ponukan nedoličnim ponašanjem ili, prema njegovu mišljenju, neprofesionalnim ili nezakonitim postupkom zaposlenika MUP-a RH, javlja se u ime onoga prema kome je takvo ponašanje bilo usmjereno ili u ime onoga na koga se taj postupak odnosi.

Sve su češći slučajevi da se u ime svog klijenta javlja odvjetnik, odnosno odvjetnički ured. U tom slučaju odvjetnik uz predstavku prilaže i punomoć iz koje je jasno da je opunomoćen zastupati svog klijenta. U protivnom izostaje obveza upućivanja mu odgovora o utvrđenim činjenicama i poduzetim mjerama.

Prijedlog je predstavka u kojoj podnositelj, u dobroj vjeri, sugerira ili inicira određene promjene u radu zaposlenika ili ustrojstvenih jedinica MUP-a RH. Ova vrsta predstavki rijetka je u praksi, a kad se i pojavi najčešće se odnosi na prometnu problematiku.

2. ZAPRIMANJE PREDSTAVKI

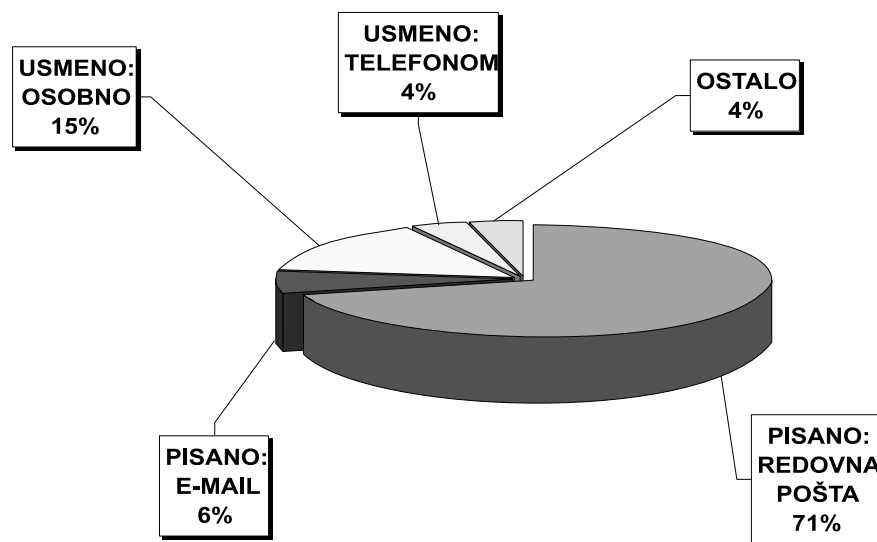
U svrhu što učinkovitije zaštite ljudskih prava koja mogu biti ugrožena i nepravilnim i nezakonitim postupanjem zaposlenika MUP-a RH, u Ministarstvu uspostavljen je mehanizam za zaprimanje, provjeru točnosti i evidentiranje predstavki. Kako je kod podnošenja predstavke riječ o ustavnom pravu građana, to pravo ne smije biti ograničeno načinom njezina podnošenja. U tom smislu i načini zaprimanja predstavki ne smiju biti ograničavajući, što znači da sve službe Ministarstva moraju biti tako funkcionalno ustrojene i opremljene, kadrovski i tehnički, da omoguće zaprimanje predstavki¹¹. Moraju se, dakle, ostvariti tehnički, organizacijski i kadrovski uvjeti koji omogućavaju:

- **pravodobnost zaprimanja** – treba izbjegavati birokratsko slanje stranaka od šaltera do šaltera, uz napomene u stilu: "Žao mi je, mjerodavni kolega danas više ne radi, dođite sutra" ili "Sve ovo što ste nam prijavili, podnesite u pisanom obliku pa ćemo vidjeti." Ovakve i slične izlike nedopustive su jer se time odugovlači i onemogućuje podnošenje predstavke;

¹⁰ MUP RH u svojim evidencijama kao korupcijska kaznena djela tretira: sklapanje štetnog ugovora (čl. 294. KZ-a), primanje mita u gospodarskom poslovanju (čl. 294a KZ-a), davanje mita u gospodarskom poslovanju (čl. 294b KZ-a), izdavanje i neovlašteno pribavljanje poslovne tajne (čl. 295. st. 2. KZ-a), zloraba položaja i ovlasti (čl. 337. KZ-a), zloraba obavljanja dužnosti državne vlasti (čl. 338. KZ-a), protuzakonito posredovanje (čl. 343. KZ-a), primanje mita (čl. 347. KZ-a), davanje mita (čl. 348. KZ-a) i odavanje službene tajne (čl. 351. KZ-a).

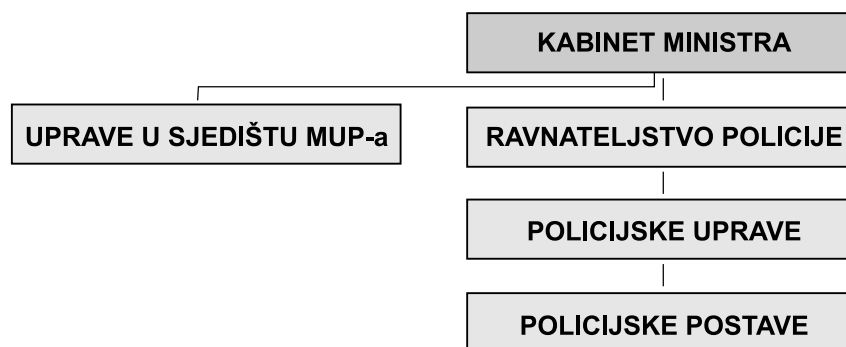
¹¹ Čl. 112. KZ-a propisuje kao kazneno djelo povredu prava na podnošenje žalbe, prigovora, molbe, predstavke ili pritužbe. (Kazneni zakon, NN 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 31/01., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07.)

- **zaprimanje predstavke neovisno o sredstvu i načinu komunikacije** – (*usmeno* - osobnom nazočnošću, telefonskim putem ili pozivom mobitelom; *pisano* - putem pošte, e-mail porukom, telefaksom ili drugim sustavom komunikacije);
- **kvaliteta zaprimanja** – kod usmeno iskazane predstavke strogo voditi brigu o točnosti i pouzdanosti zapisa.

Grafikon 1: Zaprimljene predstavke prema načinu dojava¹²

Svaki zaposlenik MUP-a RH, posebno policijski službenik, dužan je zaprimiti predstavku. Podnositelji predstavki obraćaju se svim razinama MUP-ove hijerarhije, što znači i policijskim postajama i policijskim upravama, Ravnateljstvu policije, upravama u sjedištu MUP-a RH i Ministarstvu u sjedištu, odnosno njihovim unutarnjim jedinicama, primjerice, odjelima policijskih uprava i MUP-a u sjedištu, Uredu ravnatelja, Odjelu za unutarnju kontrolu, Kabinetu ministra i tako dalje.

Grafikon 2: Prikaz ustrojstvenih jedinica MUP-a RH koje se bave predstavkama

U pravilu, podnositelji svoje predstavke naslovljuju na rukovoditelje ustrojstvenih jedinica, što upućuje na njihovo očekivanje da se predstavke obrade kvalitetno i da to učine najodgovornije osobe ustrojstvene jedinice.

¹² Izvor podataka: MUP RH, Odjel za unutarnju kontrolu.

Često se događa da podnositelj, čija je predstavka upravljena na rad nižih ustrojstvenih jedinica, predstavku šalje izravno Ministarstvu u sjedištu, a nije rijedak slučaj da podnositelj predstavku istodobno upućuje različitim primateljima, na primjer višim instancama MUP-a RH, predsjedniku RH, predsjedniku Vlade RH, Hrvatskom saboru, različitim nevladinim udrugama, odborima za zaštitu ljudskih prava, političkim strankama, medijima i drugima. Na taj se način podnositelji zapravo "osiguravaju" kako se mjerodavna tijela ne bi "oglušila" na podnesenu predstavku, što je zapravo svojevrsan pritisak sa svrhom osiguranja učinkovitog i objektivnog postupka provjere te pravodobnog odgovora o utvrđenom. Spomenuti podnositeljev postupak mogao bi biti motiviran nepovjerenjem u objektivnost neke od razina MUP-a RH, ali i Ministarstva u cjelini, uz napomenu kako je to nepovjerenje uglavnom utemeljeno na hipotezama i teoriji, a ne na iskustvu.

3. PROVJERA NAVODA U PREDSTAVCI¹³

Provjera navoda predstavke obavlja se sukladno načelima i pravilima kriminalističke taktike i metodike, a po potrebi i primjenom metoda i sredstava kriminalističke tehnike. Tijekom poduzimanja nekih od mjera provjere posebno valja voditi brigu o **taktičnosti pristupa**, čime se treba osigurati zaštita digniteta službenika čije se postupanje ili ponašanje provjerava, ali isto tako i **dosljednost** u točnom i objektivnom prikupljanju podataka.

Postupak provjere predstavke zna biti delikatan, često ne samo zbog složenosti konkretnog slučaja, već i zbog mogućih pritisaka na službenika koji obavlja provjeru. Ti pritisci ponekad nisu izravni, ali su, u pravilu, prisutni. Poznata je "cehovska solidarnost" ili kolegijalnost zbog koje se svaki postupak službenika odlučno opravdava, odnosno negira se mogućnost ikakve odgovornosti prema navodima predstavke, a službenik koji obavlja provjeru stigmatizira se kao nelojalan. Tom sindromu ponekad podliježu i rukovoditelji koji su dali nalog za provjeru činjenica iz predstavke, zbog čega se postupak provjere može usmjeravati na manje bitne navode ili prikrivanje stvarnih činjenica. S druge strane, neki službenici, čiji se rad ili ponašanje provjerava zbog navoda iz predstavke, čin provjere doživljavaju kao povredu profesionalnog ili osobnog ugleda. Ako se provjere ponavljaju zbog ponovljenih predstavki, to smatraju šikaniranjem i neutemeljenim sumnjičenjem pa reagiraju uvrijeđeno djelujući nekonstruktivno i nekooperativno. Ipak, bitno je da se službenik koji obavlja provjeru odupre navedenim pritiscima i animozitetima te da objektivno i u skladu s pravilima struke ustvrdi bitne činjenice o čemu izvješćuje mjerodavne rukovoditelje.

¹³ O unutarnjem nadzoru MUP-a RH u svrhu provjere navoda predstavki na rad i ponašanje policijskih službenika vidi u: Gienero, D. i dr., *Policija i ljudska prava*, HHO i MUP RH, Zagreb, 2002., 117.-119. Od tijela državne uprave u Republici Hrvatskoj samo je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje donio Pravilnik o postupku s predstavkama i pritužbama. (NN 142/99.)

3.1. Osobnost službenika koji provjerava navode iz predstavke¹⁴

Nažalost, nema sustava suvremenog društva koji je imun na određene negativnosti. Tako i Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske trpi zbog pojave nezakonitosti i nepravilnosti u radu svojih zaposlenika. U svrhu predusretanja negativnih pojava svih vrsta i uspješnog procesuiranja počinitelja nezakonitih radnji, ukazala se potreba za uspostavljanjem sustava unutarnje kontrole i nadzora rada zaposlenika MUP-a RH. Stoga je rad po predstavkama jedan od segmenata sustava unutarnje kontrole. Kako je riječ o poslu koji je u uskoj vezi s ljudskim pravima i njihovom zaštitom, od izuzetnog je značaja pitanje komu povjeriti provedbu provjere točnosti navoda u predstavci. Kriteriji koje mora zadovoljavati službenik koji provjerava navode iz predstavke su:

- **objektivnost** - potrebna je sposobnost nepristranog pristupa problemima iskazanim u predstavci. S tog aspekta treba istaknuti kako u postupku provjere predstavke ni u kom dijelu ne smiju biti uključeni službenici koji su na neki način povezani sa slučajem koji se inspicira, ma kako oni bili objektivni;
- **snošljivost ili tolerantnost** - postupak provjere ne mogu obavljati službenici koji imaju nacionalne, vjerske, rasne, seksualne i druge predrasude jer bi one negativno utjecale na njihov pristup;
- **odgovornost** - savjesnost i temeljitost trebaju biti vrline službenika kome se povjerava provjera navoda iz predstavke;
- **pravednost** - tijekom provjere navoda iz predstavke ne smije se nikoga diskriminirati ili na bilo koji način povrijediti i oštetiti;
- **pozitivan odnos prema javnosti** - nažalost, neki zaposlenici MUP-a RH, posebice policijski službenici, svoju službu doživljavaju kao područje na koje je zabranjen pristup, a uplitanje javnosti u taj dio smatraju u najmanju ruku nepoželjnim. Najčešće opravdanje takvom stavu na deklarativnoj razini je očuvanje profesionalno-cehovskog statusa i čuvanje službene tajne te zaštita ugleda službe, a na stvarnoj razini riječ je o izbjegavanju vanjskog nadzora i ocjene svoga rada. Stoga je neophodno da službenik koji provjerava navode iz predstavke ima pozitivan stav prema javnosti.

Osim navedenih odlika, preporuča se da službenik ispunjava još neke uvjete:

- **viši rang** - poželjno je da je višeg ranga (položajnog ili prema zvanju) od službenika na kojeg se predstavka odnosi
- **radno iskustvo** - kao optimalan uvjet procjenjuje se najmanje deset godina policijskog staža, s najmanje pet godina operativnog iskustva
- **odgovarajuće policijsko zvanje¹⁵** - rezultat je više čimbenika i pokazatelja, pa, osim stručne spreme i radnog staža, ono odražava znanje i opće obrazovanje službenika te njegovu sposobnost i učinkovitost.

¹⁴ *Osobnost* – ukupnost odlika koje čine izuzetnost i neponovljivost osobe, *sin.* ličnost; vidi: Anić, V., Rječnik hrvatskoga jezika, Novi Liber d.o.o., Zagreb, 2007., 333.

¹⁵ Poblize o zvanjima policijskih službenika i uvjetima za njihovo stjecanje vidi čl. 84. Zakona o policiji i Uredbu o uvjetima za stjecanje zvanja, promaknuća i raspored na radna mjesta, te o funkcionalnim oznakama radnih mjesta policijskih službenika. (NN 39/01., 8/06.)

3.2. Svrha postupka provjere

Svrha postupka provjere navoda predstavke je *nepristrano utvrđivanje činjenica* jer se jedino temeljem tako utvrđenih činjenica mogu poduzimati odgovarajuće mjere i argumentirano izvijestiti podnositelji. U svakom dijelu postupka provjere važno je tu svrhu imati na umu.

3.3. Stadiji postupka provjere

Temeljni stadiji postupka provjere jesu:

- ***upoznavanje sa sadržajem predstavke i raščlanjivanje njezinih navoda*** - za službenika određenog da vodi postupak provjere prva je zadaća podrobno se upoznati sa sadržajem predstavke i raščlaniti njezine navode;
- ***planiranje zadaća*** - svako postupanje zahtijeva određeni stupanj planiranja pa tako i za svaku predstavku treba planirati aktivnosti, a kod složenijih slučajeva taj plan bi trebalo izraditi i u pisanom obliku. Planom se jasno i podrobno određuju vrste poduzetih mjera i postupaka, vrijeme (rokovi) i načini izvršenja te nositelji određenih aktivnosti. Ovisno o tijeku postupka, moguće su korekcije i dopune plana;
- ***ostvarenje planiranih mjera*** - središnji stadij postupka je provedba planiranih aktivnosti, a o konkretnom slučaju ovisi koje će to mjere biti. Pretežni dio predstavke traži najmanje dvije vrste aktivnosti: očitovanje službenika na koje se predstavka odnosi te uvid u službenu dokumentaciju i evidencije. No, moguće su i druge aktivnosti poput uzimanja izjava od građana i pripadnika drugih državnih službi, ali i samog podnositelja u svrhu objašnjenja i dopunske argumentacije navoda - zatim provedba kriminalističke obrade, uvidi u spise drugih tijela, identifikacije, prepoznavanja, vještačenja, rekonstrukcije događaja i tako dalje;
- ***izvješće o poduzetim mjerama i utvrđenom stanju*** - izvješće se, u pravilu, podnosi rukovoditelju koji je dao nalog za provedbu postupka provjere. Ako provjeru obavlja skupina službenika, onda svaki član skupine voditelju skupine podnosi izvješće o svom dijelu poduzetih radnji, koji cjelovito zajedničko izvješće podnosi rukovoditelju koji je dao nalog za provedbu postupka provjere. Izvješće sadrži pregled svih poduzetih mjera i nalaz o utvrđenom (za svaki pojedini navod), a izvješćivanje razumijeva i davanje mišljenja o utemeljenosti navoda predstavke te predlaganje mjera koje se ukažu potrebnima.

3.4. Ocjena utemeljenosti predstavke

Ocjenu utemeljenosti predstavke donosi rukovoditelj koji je dao nalog za provedbu postupka provjere, a u praksi je to najčešće načelnik policijske postaje, načelnik policijske uprave, načelnik uprave u sjedištu, načelnik Ureda ravnatelja i načelnik Odjela za unutarnju kontrolu. Ocjena se donosi nakon uvida u spis i konzultacije s rukovoditeljima i drugim službenicima koji su obavljali postupak provjere navoda iz predstavke. O konačnoj ocjeni utemeljenosti predstavke ne donosi se poseban akt, već se ona iskazuje odgovorom podnositelju.

Kod anonimnih ili pseudonimnih podnositelja o utemeljenosti predstavke se sastavlja izvješće policijskog službenika koji je rukovodio provjerom.

S obzirom na rezultate provjere navoda, predstavka može biti ocijenjena kao:

- **utemeljena** - prikupljenim dokazima potvrđeni su svi bitni navodi predstavke
- **djelomično utemeljena** - argumentirano je potvrđen samo dio navoda, dok je dio navoda ili neutemeljen ili ga je bilo nemoguće pouzdano potvrditi
- **neutemeljena** - u cijelosti je pouzdano potvrđena i dokazana neutemeljenost svih navoda u predstavi
- **nepotvrđena** - bilo je nemoguće prikupiti saznanja koja bi potkrijepila tvrdnje podnositelja predstavke, posebno kada verbalni iskaz podnositelja opovrgavaju iskazi policijskih službenika navedenih u predstavi, a nema svjedoka, očevidaca ili materijalnih dokaza.

Ukupno za-primljeno	Ukupno riješeno	Utemeljeno	Neutemeljeno	Djelomično utemeljeno	Nepotvrđeno	Ostalo u radu
2 168	1 875	75	1 568	86	128	311
	85,65%	3,46%	72,32%	3,39%	5,90%	14,35%

Tablica 1: Prikaz zaprimljenih predstavki u 2008. godini¹⁶

Nerazmjer između broja zaprimljenih i broja utemeljenih predstavki trebalo bi prije svega tražiti u motivaciji podnositelja predstavki¹⁷.

Nameće se pitanje da li je i u kolikoj mjeri, nalaz službenika koji su rukovodili postupkom provjere, odnosno njihovo mišljenje o utemeljenosti navoda predstavke, obvezujuće za rukovoditelja koji odlučuje o utemeljenosti predstavke? S obzirom na razinu odgovornosti koju ima prema svom položaju, mjerodavni rukovoditelj mora imati pravo konačne ocjene pa bila ona i suprotna mišljenju službenika koji su navode provjeravali. No, ako je postupak provjere proveden profesionalno, objektivno i nepristrano, nesuglasice u mišljenju između rukovoditelja i službenika koji su navode provjeravali, izostat će. Rukovoditelj koji je dao nalog za provjeru i donosi ocjenu o utemeljenosti navoda potpuno je samostalan, ali i odgovoran glede koncipiranja odgovora podnositelju, a posebno u donošenju odluke o mjerama koje će se poduzeti ili se neće poduzeti.

3.5. Odgovor podnositelju

Ako je podnositelj predstavke poznat, obveza je u roku od 30 dana dostaviti mu pisani odgovor koji će sadržavati utvrđene činjenice i poduzete mjere.¹⁸ Ponekad je nemoguće u roku provesti sve potrebne mjere i radnje. U takvim slučajevima podnositelja treba izvijestiti o poduzetim mjerama, naznačiti što će se još poduzeti te mu priopćiti kako će nakon završetka provjere biti obaviješten o utvrđenim činjenicama.¹⁹

¹⁶ Izvor podataka: MUP RH, Odjel za unutarnju kontrolu.

¹⁷ O motivaciji podnositelja predstavki vidi u: Smolčić, P., o.c., 207.-209. i Juras, D., Predstavke i pritužbe na rad i ponašanje državnih službenika, državnih odvjetnika i sudaca, Hrvatska pravna revija, 11, 2008., 14. i 15.

¹⁸ Odgovor nije upravni akt pa protiv njega nije moguće izjavljivati pravni lijek. No, ovime se ne zadire u pravo podnositelja predstavke da se obraća državnom odvjetništvu, sudu ili drugoj instituciji koja je mjerodavna raspraviti ili sankcionirati sporno ponašanje zaposlenika MUP-a RH.

¹⁹ Propust pravodobne dostave odgovora podnositelju predstavke teža je povreda službene dužnosti nor-

Sadržaj odgovora ovisi o sadržaju predstavke i rezultatima provjere. Podnositelju je uvijek potrebno naznačiti koji su njegovi navodi utvrđeni kao utemeljeni, a koji su navodi neutemeljeni, ali i sugerirati mu koje druge mjere može poduzeti u zaštiti svojih prava i interesa, primjerice, uputiti ga na druge mjerodavne državne instance. Stil odgovora treba prilagoditi podnositelju, a izričaj mora biti jasan, sadržajan i jezgrovit te odražavati i naglašavati nepristranost provedenog postupka. U odgovoru se ne smije povrijediti dostojanstvo osobe podnositelja jer dostojanstvo osobe vrhovna je moralna vrijednost i svaki napad na nj smatra se protupravnim ili nezakonitim činom. Isto tako, ne smiju se iznositi stavovi koji upućuju na nepoštovanje zakona, netolerantnost i nesnošljivost.

Odgovor podnositelju predstavke, u pravilu, potpisuje načelnik policijske postaje, načelnik policijske uprave, načelnik uprave u sjedištu, načelnik Ureda ravnatelja i načelnik Odjela za unutarnju kontrolu, ovisno o tome iz koje su ustrojstvene jedinice službenici koji su provjeravali navode iz predstavke.

3.6. Druge mjere po predstavkama

Uz pravodobni odgovor podnositelju predstavke bitno je poduzeti i druge mjere koje se pokazuju nužne. O njihovom poduzimanju odlučuje rukovoditelj koji je dao nalog za provjeru navoda iz predstavke. Tako, primjerice, kod utemeljenih predstavki treba ustvrditi odgovornost službenika, osobito disciplinsku odgovornost²⁰, i poduzeti odgovarajuće mjere – usmeno upozorenje, izricanje sankcije za lakšu povredu službene dužnosti, podnošenje prijedloga Disciplinskom sudu zbog teže povrede službene dužnosti, udaljenje iz službe, prekršajno ili kazneno procesuiranje i drugo.

Osim navedenih mjera, valja razmotriti i potrebu poduzimanja nadzora u svrhu usmjeravanja i instruiranja službenika, te organizacijske i edukacijske mjere kako bi se izbjegla ponavljanja uočenog propusta. Čak i kod neutemeljenih predstavki ili djelomice utemeljenih predstavki zna se ukazati potreba otklanjanja postupovnih, taktičkih ili drugih propusta. Događaju se i slučajevi učestalijih primjedbi na postupanje nekog službenika od više građana koji su međusobno nepovezani, a za koje (primjedbe) se ustvrdi kako su neutemeljene. Ipak, činjenica o učestalosti primjedbi ukazat će na potrebu poduzimanja mjera nadzora ili edukacije takvog službenika u svrhu poboljšanja njegove komunikacije s građanima i taktičnijeg pristupa u komunikaciji s njima.

4. ULOGA PREDSTAVKE U SUZBIJANJU KORUPCIJE

4.1. O korupciji

U najširem smislu pojam *korupcija* obuhvaća svaki oblik zloporabe ovlasti radi osobne ili skupne koristi neovisno o tomu radi li se o javnom ili privatnom sektoru. Korumpirana osoba je svaka službena ili odgovorna osoba koja radi osobne koristi ili interesa skupine kojoj

mirana u čl. 99. st. 1. t. d. Zakona o državnim službenicima (neizvršavanje, nesavjesno, nepravodobno ili nemarno izvršavanje službenih obveza). (NN 92/05., 107/07., 27/08.)

²⁰ O povredama službene dužnosti i sankcioniranju njihova kršenja u MUP-u vidi pobliže: Juras, D., Disciplinska odgovornost policijskih službenika, Hrvatska javna uprava, 4, 2006., 167.-211. i Povrede službene dužnosti, Hrvatska pravna revija, 11, 2008., 92.-97.

pripada zanemari opći interes koji je dužna štiti. Korupcija se pojavljuje u svim područjima djelovanja, od javnih institucija, preko politike, do gospodarstva i poslovanja s inozemstvom. Riječ je o pojavi koja utječe na sve dijelove društvenog života, od proizvodne baze do kulturne nadogradnje. Njezini najčešći oblici su: podmićivanje, pronevjera, sukob interesa, pristranost i iznuda. Gotovo da nema društvenih odnosa u kojima nije prisutan neki od spomenutih oblika. Korupcija ne samo da je moralno štetna, već je jedan od uzroka neučinkovitosti države. To je fenomen koji podriva demokratske institucije i vladavinu prava, osiromašuje nacionalno i globalno gospodarstvo, odbija vanjska ulaganja, pridonosi općem nezadovoljstvu građana stvarajući izraženiju socijalnu nejednakost i pogodno je tlo za pojavu i razvitak drugih negativnosti kojima se ugrožava sigurnost pojedinca i društva u cjelini. Osobito pogoduje pojavi i razvitku organiziranog kriminaliteta. Stoga je borba protiv korupcije jedna od primarnih zadaća današnjeg društva. Suprotstavljanje njezinoj pojavi potrebnije je danas negoli ikad prije. Suvremeni propisi, uspješna policija i učinkovito sudstvo, samo su neke od nužnih pretpostavki za njezino suzbijanje.²¹ U skladu s tim nameće se potreba osposobljavanja i specijalizacije policije za otkrivanje korupcije, potreba uvježbavanja ključnih skupina za preventivno djelovanje i borbu protiv korupcije u policiji, sudstvu i javnoj upravi, potreba ozbiljnog shvaćanja dojma o raširenosti i štetnosti korupcije, potreba dosljedne primjene pravila javnih natječaja, potreba osiguranja neovisnosti i autonomije osoba zaduženih za prevenciju, istragu, kazneni progon i kažnjavanje zbog korupcije, potreba uspostave sustava suvremene uprave na kriterijima objektivne selekcije prema sposobnosti, objektivnosti, obrazovanju, iskustvu, potreba jačanja sustava unutarnjeg nadzora i tako dalje.

4.2. Uloga pojedinca u suzbijanju korupcije

Kada se govori o suzbijanju korupcije, posebno treba naglasiti nužnost aktivnog sudjelovanja pojedinca, i to na način:

- **da u sebi i kod drugih razvija visoku svijest o štetnosti korupcije** - čvrsto izražava svoj stav o nužnosti suzbijanja korupcije u sredini u kojoj živi i radi
- **da odbacuje ponudu da sudjeluje u korupciji** - shvaća da bi prepuštajući se korupciji nanio štetu društvu u kojem živi, da bi pričinjena šteta bila znatno veća od ostvarene koristi, da bi se izložio kaznenoj sankciji te da bi svojim postupkom poticao korumpirane na jačanje njihovih pozicija
- **da surađuje s tijelima kaznenog progona** - o svakom saznanju za korupciju obavijestit će mjerodavna tijela.

Usvoji li te pretpostavke, pojedinac će itekako pridonijeti borbi protiv korupcije.

4.3. Položaj Republike Hrvatske u međunarodnoj borbi protiv korupcije

Republika Hrvatska potpisnica je mnogih međunarodnih antikorupcijskih akata čime se obvezala da ih provodi. Sustavna borba protiv korupcije zakonska je obveza koja proizlazi

²¹ O istraživanju opsega korupcije unutar policije i unaprjeđenju policijskog sustava u suzbijanju korupcije vidi: Holz, K., Korupcija u policiji? – Istraživanje o opsegu korupcije unutar policije i o stavu policijskih službenika prema korupciji, Izbor članaka iz stranih časopisa, 4, 1998., 267.-279. i Benko, M., Unaprjeđenje sustava MUP-a u borbi protiv korupcije, u: Korupcija – pojavni oblici i mjere za suzbijanje, Zagreb, 2008., 66.-76.

iz određenih odredbi Kaznenog zakona, Zakona o potvrđivanju djelomičnog i proširenog Sporazuma o osnutku skupine država za borbu protiv korupcije – GRECO²² i Zakona o potvrđivanju kaznenopravne konvencije o korupciji²³. Osim toga, Hrvatski sabor je 21. ožujka 2002. godine donio Nacionalni program za borbu protiv korupcije s Akcijskim planom za borbu protiv korupcije, a u prosincu 2003. godine u Meridi (Meksiko), Republika Hrvatska potpisala je i Konvenciju Ujedinjenih naroda o suzbijanju korupcije²⁴. Kako je za učinkovitu borbu protiv korupcije nedostatna samo represija, suvremeni trendovi sve više idu za tim da se prepoznaju uzroci njezina nastanka te ih se preventivnim mjerama nastoji ukloniti, odnosno pravodobnim donošenjem zakona, izgradnjom potrebnih institucija i osvješćivanjem građana i medija nastoji se preduhitriti i spriječiti njezina pojava u društvu. U skladu s time, 19. lipnja 2008. godine Hrvatski sabor usvojio je Strategiju suzbijanja korupcije, a 25. lipnja 2008. godine Vlada Republike Hrvatske uz Strategiju suzbijanja korupcije donijela je i Akcijski plan. Upravo provedbom Strategije suzbijanja korupcije i pripadajućim Akcijskim planom nastoji se nizom od 195 mjera izgraditi pravni i institucionalni okvir za njezino uspješno suzbijanje.

4.4. Uloga MUP-a RH u borbi protiv korupcije

Ministarstvo unutarnjih poslova RH, svjesno svoje odgovornosti, ali i odgovornosti građana i drugih dijelova društva, u suzbijanju korupcije poduzima odlučne korake. Stoga se sustavno provodi stručno osposobljavanje policijskih službenika za poslove otkrivanja počinitelja korupcijskih kaznenih djela; usklađuje se primjena konvencija Vijeća Europe protiv korupcije i UN-ove konvencije protiv korupcije; aktivno se sudjeluje u europskim i regionalnim institucijama, a uspostavljena je i suradnja s Interpolom i Europolom te sa susjednim i drugim europskim zemljama u poslovima suzbijanja korupcije. U tom sklopu koristi se i međunarodna pomoć u osposobljavanju kadrova.

Koliki se značaj u ovom Ministarstvu pridaje borbi protiv korupcije, jasno pokazuje i *osnutak Policijskog nacionalnog ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK)*. Ured, ustrojen unutar Uprave kriminalističke policije, prati i proučava pojavne oblike korupcije i organiziranog kriminaliteta, njihove trendove i načine počinjenja, izravno provodi složnije kriminalističke obrade na nacionalnoj razini u suradnji s USKOK-om, drugim državnim odvjetništvima i mjerodavnim tijelima, neposredno obavlja poslove nacionalne razine složenog i organiziranog kriminaliteta, i to u kriminalističkim obradama koje se provode na području više policijskih uprava ili više zemalja, odnosno u kojima je potrebna zajednička međunarodna policijska istraga. Ured nadzire provedbu složenijih kriminalističkih obrada u policijskim upravama te vodi zbirku kriminalističkih evidencija i provodi potražnu djelatnost, utvrđuje metode i načine rada na otkrivanju i suzbijanju pojavnih oblika kriminaliteta te izrađuje prijedlog prioriteta u borbi protiv složenog i organiziranog kriminaliteta.

Istina je kako se činjenje korupcijskih kaznenih djela uglavnom zbiva bez svjedoka i najčešće se za korupcijski čin saznaje naknadno, a obično izostaje i suradnja žrtve što znatno otežava ili u potpunosti onemogućava njihovo dokazivanje. Nisu rijetki slučajevi da građanin prijavi policijskog službenika za primanje mita, a onda tijekom kriminalističke

²² NN, Međunarodni ugovori, 12/99.

²³ NN, Međunarodni ugovori, 11/00., 3/05., 5/05.

²⁴ NN, Međunarodni ugovori, 2/05., 1/06.

obrade ili sudskog postupka mijenja iskaz na svoju štetu. Tomu je više razloga, a jedan od njih je i strah od osвете prijavljenog policijskog službenika. Ova pojava izraženija je u manjim urbanim i ruralnim sredinama.

Iako korupcija u poslovima prometne policije nije najopasniji oblik korupcije u ovom Ministarstvu, najeksponiraniji je u javnosti i najčešći, a zbog specifičnosti poslova prometne policije, prije svega jednokratnih i neponovljivih okolnosti, izuzetno ga je teško suzbijati. Prisutnost takozvane *tamne brojke* upravo u ovome dijelu dolazi najviše do izražaja zbog obostranog interesa i davatelja i primatelja mita.

U suzbijanju korupcije Ministarstvo razvija suradnju s građanima i u tom je smislu otvoreno za sve oblike komunikacije i suradnje s njima. Građanima je cjelodnevno na raspolaganju besplatni telefon (**0800 5092**), besplatni telefaks (**0800 8092**) i e-mail adresa (*korupcija@mup.hr*).

4.5. Doprinos predstavke u borbi protiv korupcije

Jedan od oblika komuniciranja s fizičkim i pravnim osobama je i zaprimanje predstavki koje ukazuju na korupcijska kaznena djela koja su počinili policijski službenici. Zainteresirani za podnošenje predstavke mogu se obratiti bilo kojoj ustrojstvenoj jedinici Ministarstva. U Odjelu za unutarnju kontrolu tijekom radnog vremena, za verbalnu i pisanu komunikaciju, na raspolaganju im je dežurni policijski službenik.

Naziv kaznenog djela	Ukupno zaprimljeno	Utemeljeno	Neute meljeno	Nepotvrđeno	U radu	%
Zloporaba položaja i ovlasti (čl. 337. Kz-a)	42	2	20	7	13	68.85
Primanje mita (čl. 347. Kz-a)	16	1	8	4	3	26.23
Odavanje službene tajne (čl. 351. Kz-a)	3		2	1		4.92
UKUPNO	61	3	30	12	16	
%		4.92	49.18	19.67	26.23	

Tablica 2: Prikaz zaprimljenih predstavki u 2008. godini koje su ukazivale na određena korupcijska kaznena djela²⁵

U odnosu na ukupan broj zaprimljenih predstavki, broj predstavki koje ukazuju na neko korupcijsko kazneno djelo koje je počinio policijski službenik, pokazuje da podnositelji, najčešće fizičke osobe, ne odbacuju predstavku kao oblik komuniciranja kako bi se ukazalo na tu vrstu nezakonitosti u radu policije. Uočena je sklonost da podnositelj želi ostati anonimn, očigledno zbog straha od neugodnosti kojima bi, eventualno, mogao biti izložen otkrivanjem identiteta. Kako je podnositelj predstavke nepoznat, s njime je nemoguće uspostaviti vezu, što je značajan problem prilikom provjere navoda u predavci. Usprkos tome, ne smije se zanemariti uloga i značaj predstavki u borbi protiv korupcije

²⁵ Izvor podataka: MUP RH, Odjel za unutarnju kontrolu.

bez obzira na identitet podnositelja predstavke, jer je praksa potvrdila kako se upravo zahvaljujući njima dolazi do određenih saznanja i podataka koji su imali presudnu ulogu u razjašnjavanju situacija vezanih za ovakvu vrstu nezakonita rada pojedinih policijskih službenika. Dapače, na korupcijska djela građani će lakše (i češće) upozoriti anonimnom predstavkom, a nije isključena mogućnost da se tim sredstvom posluži i policijski službenik koji dođe do relevantnih saznanja, pri čemu njegovi motivi mogu biti različiti.

Brzom realizacijom dobivene informacije o korupciji i odgovarajućom prezentacijom policijskih aktivnosti, potaknut će se građani na daljnju suradnju na ovom području.

5. EVIDENCIJA PREDSTAVKI

Od 1. siječnja 2008. godine u MUP-u RH u operativnoj primjeni je jednoobrazni način vođenja evidencije o radu prema predstavkama.

Naime, na poticaj Odjela za unutarnju kontrolu izrađen je program evidentiranja predstavki u Informacijskom sustavu MUP-a RH čime je na razini Ministarstva postignuto objedinjavanje rada prema predstavkama, izbjegavanje višestrukog analitičkog i statističkog evidentiranja istih predstavki te uvid u trenutno stanje predstavki u svim ustrojstvenim jedinicama. Takvim načinom vođenja evidencije, Odjel za unutarnju kontrolu u svakome je trenutku u mogućnosti kontrolirati i nadzirati rad prema predstavkama bilo koje ustrojstvene jedinice MUP-a RH, ukazivati na moguće pogreške i propuste te predlagati način njihova otklanjanja.

Zahvaljujući nastaloj evidenciji u svakom su trenutku na raspolaganju sljedeći podaci: tko je i kada predstavku evidentirao u informacijskom sustavu MUP-a RH, u kojoj ustrojstvenoj jedinici je zaprimljena, na koju ustrojstvenu jedinicu se odnosi, koja ustrojstvena jedinica provodi postupak provjere navoda iz predstavke, koji je policijski službenik zadužen predstavkom, mjesto i vrijeme događaja, izvor saznanja za događaj, način dojave o događaju, opis spornog događaja, tko je podnositelj predstavke, na kojeg zaposlenika MUP-a RH predstavka ukazuje, način počinjenja nepravilne ili nezakonite radnje, kvalifikacija povrede službene dužnosti, opis postupka provjere, vrijeme završetka rada prema predavci, ocjena utemeljenosti, poduzete mjere i tko je odgovorio na predstavku.

Ova evidencija pokazuje se u praksi izuzetno korisnom.

6. ZAKLJUČAK

Predstavka je način komuniciranja između fizičke i pravne osobe s jedne strane i MUP-a RH, s druge strane. Ona je sredstvo kojim podnositelj ukazuje da su postupkom policijskog službenika ili drugog zaposlenika Ministarstva povrijeđena neka njegova prava, odnosno da je njemu ili drugome nepravilnom ili nezakonitom radnjom pričinjena šteta. Upravo kao sredstvo komunikacije predstavka je bitan čimbenik u zaštiti ljudskih prava, suzbijanju korupcije i drugih nezakonitosti u policijskom radu. Zbog toga joj se u Hrvatskoj, ali i u europskim zemljama, pridaje sve veća pozornost.

Koliki se značaj pridaje predavci na međunarodnoj razini najbolje oslikava činjenica da je jedan od zaključaka Zajedničke deklaracije Petog regionalnog srednjoeuropskog foruma službi za unutarnju zaštitu, održanog 6., 7. i 8. svibnja 2009. godine u

Valbandonu, bio "*da se u sklopu daljnje suradnje dužna pozornost pokloni predstavci kao značajnom čimbeniku u zaštiti ljudskih prava i razvitku demokratskih standarda*". Nadalje, većina europskih zemalja rad prema predstavkama uredila je odgovarajućim propisima, a radi transparentnosti i javnosti rada u postupak ocjene utemeljenosti predstavke uključene su i civilne (neutralne) osobe izvan policijskog sustava. Nažalost, u MUP-u RH još ne postoji propis kojim se propisuje rad prema predstavkama na rad njegovih zaposlenika ili ustrojstvenih jedinica, ali spomenuti oblik transparentnosti i javnosti rada i u Republici Hrvatskoj ima zagovornika. No, hoće li on ikada zaživjeti i kod nas, teško je predvidjeti, ali svakako treba naglasiti da to nije jedini oblik transparentnosti rada prema predstavkama. Naime, imajući na umu da je policijska služba javna služba i da je policija zapravo servis građana, određeni podaci, pa tako i podaci o predstavkama, mogu se na više načina učiniti dostupnima širokoj javnosti, primjerice putem tiskovnih konferencija, interneta, stručnog publiciranja i slično, ako to nije u suprotnosti s propisima kojima se regulira zaštita tajnosti podataka, a neposredno uključivanje civilnih osoba u postupak ocjene utemeljenosti predstavki, prije donošenja propisa kojim će se i kod nas regulirati ova djelatnost, svakako bi trebalo biti predmet razmatranja struke.

Naposljetku, treba istaknuti da je svatko slobodan koristiti ustavno pravo na podnošenje predstavke i radi toga ne može biti pozivan na odgovornost, osim izuzetno kada svjesno iznosi neistine jer time dolazi u zonu prekršajne i kaznene odgovornosti.²⁶

LITERATURA

1. Anić, V. (2004). *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
2. Anić, V. i dr. (2004). *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber.
3. Benko, M. (2008). *Unaprjeđenje sustava MUP-a u borbi protiv korupcije*. U: Korupcija – pojavnici i mjere za suzbijanje. Zagreb: Inženjerski biro.
4. Čehok, I., Veić, P. (2000). *Etika policijskog zvanja*. Zagreb: MUP RH.
5. Garačić, A. (2001). *Kazneni zakon u sudskoj praksi*. Zagreb: Naklada Zadro.
6. Gjenero, D. i dr. (2002). *Policija i ljudska prava*. Zagreb: HHO i MUP RH.
7. Holz, K. (1998). *Korupcija u policiji? – Istraživanje o opsegu korupcije unutar policije i o stavu policijskih službenika prema korupciji*. Izbor članaka iz stranih časopisa, 4.
8. Juras, D. (1999). *Neka pitanja postupka po predstavkama i pritužbama građana s osvrtom na praksu Ministarstva unutarnjih poslova*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 36(1-2), 329-343.

²⁶ Vidi поближе: Smolčić, P., o.c., 216.-218.; "Ostvareni su elementi kaznenog djela lažnog prijavljivanja iz članka 302. KZ-a kada je optuženica u predstavci na rad suca Općinskog suda upućenoj predsjedniku Županijskog suda, predsjedniku VSRH i ministru pravosuđa, neistinito navela da je taj sudac za izradu pismenog otpis presude zahtijevao 5 000 DEM, dakle, neistinito tvrdila da je sudac počinio kazneno djelo primanja mita. Za ostvarenje objektivnog učina tog kaznenog djela nije potrebno da bude podnesena strogo formalna kaznena prijava; bitan je sadržaj predstavke u kojoj se nesumnjivo tvrdi da je sudac počinitelj kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti, jer tijela kojima je predstavka upućena s njom moraju postupiti u skladu s odredbom čl. 173. st. 1. ZKP-a, a toga je bila svjesna i optuženica, dakle, znala je da prijavljuje navedenog suca Općinskog suda", Odluka VSRH, Kž-532/96 od 1. listopada 1999., citirano iz knjige Garačić, A., *Kazneni zakon u sudskoj praksi*, naklada Zadro, Zagreb, 2001., 359.

9. Juras, D. (2006). *Disciplinska odgovornost policijskih službenika*. Hrvatska javna uprava, 6(4), 167.-211.
10. Juras, D. (2008). *Povrede službene dužnosti*. Hrvatska pravna revija, 11, 92.-97.
11. Juras, D. (2008). *Predstavke i pritužbe na rad i ponašanje državnih službenika, državnih odvjetnika i sudaca*. Hrvatska pravna revija, 12.
12. Leys, C. (1955). *Petitioning in the Nineteenth and Twentieth Centuries*. London: Political Studies, 3(1), 45.-64.
13. Smolčić, P. (2007). *Predstavke na rad zaposlenika i ustrojstvenih jedinica MUP-a RH*. Policija i sigurnost, 16(3-4), 201.-219.
14. Tulezi, J. (2000). *Policija i javnost*. Zagreb: MUP RH.
15. Veić, P. (ur.) (2000). *Ljudska prava i policija. Priručnik za obuku policije o ljudskim pravima*. Zagreb: MUP RH.
16. *Kazneni zakon*. NN 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07. Zagreb: Narodne novine.
17. *Konvencija Ujedinjenih naroda o suzbijanju korupcije*. NN, Međunarodni ugovori 2/05., 1/06. Zagreb: Narodne novine.
18. *Pravilnik o postupku s predstavkama i pritužbama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje*. NN 142/99. Zagreb: Narodne novine.
19. *Uredba o uvjetima za stjecanje zvanja, promaknuća i raspored na radna mjesta, te o funkcionalnim oznakama radnih mjesta policijskih službenika*. NN 39/01., 8/06. Zagreb: Narodne novine.
20. *Ustav Republike Hrvatske*. NN 41/01. i 55/01. Zagreb: Narodne novine.
21. *Zakon o državnim službenicima*. NN 92/05., 107/07., 27/08. Zagreb: Narodne novine.
22. *Zakon o policiji*. NN 129/00., 41/08. Zagreb: Narodne novine.
23. *Zakon o policijskim poslovima i ovlastima*. NN 76/09. Zagreb: Narodne novine.
24. *Zakon o potvrđivanju djelomičnog i proširenog sporazuma o osnivanju Grupe država za borbu protiv korupcije – GRECO*. NN, Međunarodni ugovori 12/99. Zagreb: Narodne novine.
25. *Zakon o potvrđivanju kaznenopravne konvencije o korupciji*. NN, Međunarodni ugovori 11/00., 3/05., 5/05. Zagreb: Narodne novine.

Summary

Petar Smolčić

The Importance of Complaint in the Protection of Human Rights and Suppression of Corruption

In the mentioned Article has been explained the mutual relation of terms application, petition and complaint and it is given also the definition of complaint, grievance, charge, objection and proposal. It has worked out the importance of complaint in the protection of human rights and suppression of corruption, the manner of acceptance, the procedure of statement checking and the way of work recording in the connection with the complaint.

Key words: The Ministry of the Interior, police, complaint, grievance, charge, objection, human rights, corruption, police surveillance.